

Tarragona, 13 de setembre del 2001

Títol del Taller : **Mira què dic**
Responsable/s: Montserrat Quijo, Pilar Viana, Montserrat Puigduví
e-mail: a8045227@centres.xtec.es
Centre de treball: Centre d'Educació Especial Població: Mataró
Les Aigües
Nivell educatiu: Internivells Primària Secundària
Àrea: Educació especial. Sistemes augmentatius de comunicació
Tipus de NEE: Deficients Auditiu Deficients Visuals Deficients Motòrics
 Deficients Psíquics Educació Compensatòria
Tipus informació: Curricular General Tècnica
Fa referència a: Equipament Programari
Equipament que necessiteu: Un ordinador multimèdia amb projector de vídeo i un micròfon per poder parlar sense haver de cridar
Descripció:

Resum. Presentem un material informàtic per treballar amb el llenguatge de signes de sords de Catalunya. Incorpora com a novetat imatges de vídeo dels signes d'un vocabulari bàsic, seleccionat de diferents camps semàntics. Està dissenyat dintre de l'àmbit de l'educació especial com a suport de la parla en nens amb greus problemes de comunicació. Està elaborat amb programes que faciliten personalitzar l'aprenentatge, doncs permeten crear activitats exclusives per treballar amb el nen i ajudar-li a adquirir eines amb les quals comunicar-se .

INTRODUCCIÓ:

En el nostre Centre atenem alumnes amb necessitats educatives especials, alguns dels quals presenten greus problemes de comunicació oral que fa necessari treballar sistemes alternatius i/o augmentatius de la comunicació, com són el llenguatge de signes manuals que utilitzen les persones sordes, i altres sistemes pictogràfics (S.P.C.). Gràcies a aquests sistemes els nostres alumnes poden demanar, explicar, preguntar i expressar les seves necessitats, els seus sentiments..., en definitiva, comunicar i desenvolupar-se.

L'escola comença a introduir S.A.A.C. des de l'any 1995 , però no és fins el 1997 que es planteja investigar a fons i cercar recursos. I és la manca de material didàctic en el camp del llenguatge de signes, la que ens porta a elaborar un projecte propi per ajudar als nens a millorar en la comunicació, així com proporcionar als professionals i pares una eina de treball amb la qual instruir-se .

El paquet multimèdia "**MIRA QUÈ DIC**", incorpora com a novetat imatges de vídeo que presenten els signes manuals d'un vocabulari bàsic, seleccionat de diferents camps semàntics. Cada paraula té suport de vídeo, dibuix, so i text que poden activar-se alhora o independentment

La utilitat del material és múltiple, perquè es tracta d'un diccionari amb vídeo, que en combinació amb programes com el CLIC 3.0 (PIE) , SIGNES 2 (J. Vidiella) , POWER POINT..., admet altres aplicacions que possibiliten la creació d'activitats exclusives: un tractament personalitzat on el nen té l'opció de treballar la veu, l'escriptura, la lectura, la memòria, l'associació,... establint el paral·lelisme entre el concepte i la seva representació signada.

Tarragona, 13 de setembre del 2001

Recursos Humans i materials tècnics:

El projecte és prou ambiciós i per dur-lo a terme s'ha organitzat un grup de treball dins del Pla de Formació de Zona amb el suport de l'ICE de la UAB. Ha estat format per mestres de l'escola, un tècnic informàtic, i la col·laboració especial d'un membre del PIE que ens orienta en la part tècnica i de difusió. Assumint les logopedes la coordinació de les diferents accions. Els signes emprats han estat supervisats per l'Institut de Llenguatge de Signes de Catalunya (ILLESCAT) de la Universitat Autònoma de Barcelona, i signats per un dels seus membres (Imma Codorniu).

El material tècnic necessari es concreta en: càmera de vídeo digital, focus i pantalla de fons, canó, ordinador amb gravadora de cd's i micròfon, escàner, impressora; programes informàtics: Adobe Premier, Clic 3.0, Signes 3, Power point, Paint shop pro, Corel ...; i altre material fungible com: disquets, cd's, folis, tinta, cintes de vídeo...

OBJECTIUS:

Els objectius del nostre projecte serien:

- Elaborar un diccionari de signes manuals amb suport multimèdia.
- Elaborar aplicacions informàtiques que permetin treballar amb els alumnes de forma personalitzada i crear plafons de comunicació.

DESTINATARIS:

Aquest material està dirigit inicialment a nens de n.e.e, amb o sense problemes auditius. Però pensem que també pot ser útil en les etapes inicials de l'aprenentatge del llenguatge de signes en nens sords. Obrir una via de comunicació en els alumnes amb forces dificultats, estimula la parla i augmenta la interacció.

Per altra banda, també és molt útil per famílies i professionals que conviuen amb el nen, perquè facilita el seu aprenentatge. (El moviment només es pot representar en moviment. Per això el vídeo és l'eina més útil per aprendre'l de forma autodidacta).

El Departament Informàtic de la Generalitat, ho difondrà gratuïtament per totes les escoles, per ampliar així el seu àmbit d'influència i recollir les aportacions de millora.

DESCRIPCIÓ DEL MATERIAL:

El programa admet diferents utilitzacions:

A/- DICCIONARI INTERACTIU MULTIMÈDIA "MIRA QUÈ DIC".

Inclou una base de dades d'aproximadament 2000 enregistraments de vocabulari amb suport de vídeo, dibuix, so i text. Està organitzat en tres finestres amb les següents aplicacions:

- 1- Exploració i autoaprenentatge dels signes per observació del vídeo quan s'introdueix una paraula. Va acompanyat, de forma opcional, de so i dibuix.
- 2- Funció de traductor : en escriure una paraula o una frase, s'activa la foto que representa el signe. Aquestes imatges alineades es poden editar i imprimir. D'aquesta manera queden traduïdes al llenguatge de signes les cançons, dites, contes, etc ... que habitualment treballem a l'escola.
- 3- Els aspectes gramaticals com els vers direccionals, classificadors, adjectius... etc, es treballen en un conjunt de làmines que representen situacions quotidianes.

El vocabulari (d'ús més freqüent i bàsic) està estructurat en 18 camps semàntics: escola, família, joc, roba, transports, fantasia, animals, oficis, natura, aliments, botiga, casa, ciutat, el

Tarragona, 13 de setembre del 2001

cos humà, festes, persones, temps, i aspectes gramaticals, fent un total de 2000 paraules aproximadament.

El llarg procés que s'ha de seguir per realitzar-lo ens ha portat a començar a utilitzar alguns elements del diccionari per dissenyar altres activitats que exposem a continuació.

B/- APLICACIÓ CLIC "MIRA QUÈ DIC". ESCOLA

Per mitjà del programa CLIC es poden crear activitats variades per treballar amb un determinat alumne (o grup d'alumnes) i un vocabulari específic reforçant així l'aprenentatge dels signes. Aquí presentem el cd "MIRA QUÈ DIC" – ESCOLA:

Hem partit del vocabulari de classe que s'ha treballat en un clic ja existent. Els signes que es treballen són: carpeta, cartera, esborrador, pissarra, cadira, taula, llibreta, llibre, llapis, maquineta, pinzell, pintura, abric, bata, penjador, tisores, nen i nena.

Els objectius són:

- 1.- Iniciar-se en l'aprenentatge de signes manuals d'un vocabulari determinat.
- 2.- Reforçar i practicar els signes manuals treballats prèviament en altres àmbits.
- 3.- Desenvolupar la capacitat d'atenció, observació i memòria.
- 4.- Exercitar la comprensió i expressió oral i/o manual.
- 5.- Practicar la lectura comprensiva.

Està dividit en cinc blocs:

Presentació de signes: mitjançant associacions d'exploració es van presentant a l'alumne/a signes manuals d'objectes de classe.

L'alumne veu el dibuix de l'objecte i quan clica la pantalla es desplega un vídeo. Aquest es pot veure tantes vegades com calgui.

Un cop acabat aquest bloc tornem a la pantalla de presentació on l'alumne o el mestre podrà triar altres activitats.

Associació de signes: Consta d'associacions de dos elements, on l'alumne clicarà un vídeo i haurà d'associar el signe manual amb el dibuix que li correspon (signe d'esborrador amb el dibuix de l'esborrador).

Làmines: Es presenten unes làmines amb situacions d'aula (penjar abric i bata, escriure i esborrar la pissarra i pintar i retallar), on després de clicar el símbol de vídeo l'alumne/a haurà de relacionar la imatge amb l'objecte corresponent dins la làmina. Els diferents objectes que se signen presenten una rodona groga al damunt. S'ha de clicar ben bé al damunt de la mateixa. Aquestes activitats estan encadenades.

Observa i respon: Format per tres vídeos d'accions d'aula on l'alumne haurà d'observar què passa i escollir entre dos opcions per respondre a unes preguntes que es presenten per escrit.

Sopes de lletres: Per alumnes que ja dominen la lectura i l'escriptura hem dissenyat tres sopes de lletres. Cada vegada que l'alumne/a troba una paraula correcta, es reforça amb la imatge de vídeo que la signa.

És important que l'alumne resolgui aquests exercicis amb l'ajuda d'un adult, per llegir els missatges inicials abans de fer les activitats i per assegurar la correcta realització dels signes manuals.

C/- APLICACIÓ POWER POINT, "MIRA QUÈ DIC". ALIMENTS.

En aquesta aplicació treballarem vocabulari relacionat amb els aliments. Hem triat aquest tema, doncs a la nostra escola hi ha moltes activitats relacionades amb els aliments, que es porten a terme diàriament (parar i desparar taula, mirar els menús, preparar receptes, berenar, exposar el menú en un tauler,...) . Pensem que totes les activitats que es fan sistemàtica i funcionalment són les que ens poden ajudar més a la generalització dels signes manuals.

Tarragona, 13 de setembre del 2001

Els objectius són els mateixos que en l'aplicació anterior però referits a una altra família de paraules.

Consta de tres tipus d'activitats:

1.- Presentació dels aliments d'un menú: què hi ha avui per dinar?...

S'ofereixen diversos menús de primer plat, segon plat i postres. L'alumne seleccionarà el que vulgui i li aniran apareixent els ingredients que conté el menú escollit. Es podrà veure com se signen a través del vídeo que s'activa en un extrem.

Els signes seleccionats per la primera activitat són: primer plat, segon plat, postres, sopa, arròs a la cubana, pasta, amanida, carn, peix, patates fregides, ou ferrat, macedònia, fruita, pastís, i flam, aigua, pa,

2.- Elaboració d'una recepta a escollir: arròs, pasta, amanida, macedònia.

En aquesta activitat els alumnes poden escollir un plat i anar seleccionant els ingredients que creuen que el componen. Si son correctes se signaran, si no ho són se li farà saber.

Els signes seleccionats per aquesta segona activitat són: arròs, all, tomàquet, sal, oli, aigua, ou ferrat, pasta, mantega, pebre, pastanaga, enciam, ceba, vinagre, olives, taronja, plàtans, poma, pera, préssec, meló, síndria, cireres.

3.- Parar taula amb tots els estris necessaris.

A la pantalla apareix una taula envoltada de vaixelles i coberts. L'alumne/a els podrà clicar i s'activarà el vídeo, per passar després a col·locar-se al seu lloc.

Els signes seleccionats per aquesta tercera activitat són: taula, forquilla, cullera, ganivet, got, plat, gerra, tovalló, estovalles.

Cada tipus d'activitat encavalca varies pàgines on es presenten en vídeo els signes manuals. D'aquesta manera es fa una ràpida associació entre l'objecte i la seva realització manual.

Es pot fer una presentació amb escriptura per treballar la lectura comprensiva, o simplement a través de l'observació dels dibuixos; depèn del nivell dels alumnes.

D/- AMPLIACIÓ DEL PROGRAMA SIGNES –3 (Benjamí Vidiella) SIGNES-3 . “DITES I REFRANYS”.

Signe és un editor de Llenguatge signat que permet crear textos escrits i traduir-lo a llenguatge gràfic o de signes.

En l'última versió (Signe 3), hem inclòs les imatges filmades en vídeo ampliant així les prestacions del programa.

El vocabulari treballat és el referit a “dites i refranys” catalans dels mesos de l'any en varis nivells de dificultat, del qual resulten un total de 03 frases signades.

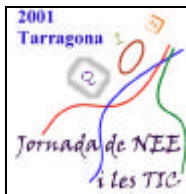
El programa permet mostrar el vídeo, el símbol S.P.C. i el signe dibuixat de les paraules que componen el refrany.

Es pot accionar independentment, amb la qual cosa es pot veure tota la seqüència de vídeos, o es pot imprimir amb la traducció a signe dibuixat, per tenir-la en paper.

SUGGERIMENTS:

Ens agradaria que les persones que facin ús d'aquest material ens enviïn algun e-mail (8045227@centres.xtec.es) opinant sobre el funcionament, inconvenients o dificultats que es vagin trobant.

Tarragona, 13 de setembre del 2001

REFERÈNCIES:

BAUGMGART D., JOHNSON J. & HELMSTETTER E. (1990) "Sistemas alternativos de comunicaci3n para personas con discapacidad". ALIANZA PSICOLOGÍA.

FERNÁNDEZ VIADERM.P., FRIJOLAS., SEGIMÓN J.M., GARGÍA C., BORONAT j., JARQUE M. J. , CODORNIU I., SERRANO E. (1998) "Aprenem LSC!. Manual per a l'ensenyament-aprenentatge de la Llengua de Signes Catalana". Llibre 1. LLESCAT.

VON TETZCHNER S. & MARTINSEN H. (1991) "Introducci3n a la enseñanza de signos y al uso de ayudas técnicas para la comunicaci3n". Aprendizaje VISOR.

